EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

23. märts 2006 *

Kohtuasjas C-237/04,

mille esemeks on Tribunale di Cagliari (Itaalia) 14. mai 2004. aasta otsusega EÜ artikli 234 alusel esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. juunil 2004, menetluses

Enirisorse SpA

versus

Sotacarbo SpA,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud R. Schintgen (ettekandja), R. Silva de Lapuerta, P. Kūris ja G. Arestis,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

kohtujurist: M. Poiares Maduro,
kohtusekretär: ametnik K. Sztranc,

arvestades kirjalikus menetluses ja 27. oktoobri 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Enirisorse SpA, esindajad: *avvocato* G. Dore ja *avvocato* C. Dore,

— Sotacarbo SpA, esindajad: *avvocato* F. Angioni, *avvocato* D. Scano, *avvocato* G. M. Roberti ja *avvocato* I. Perego,

— Itaalia valitsus, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: V. Di Bucci ja E. Righini,

olles 12. jaanuari 2006. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab asutamisvabadust ja teenuste vaba liikumist käsitlevate EÜ artiklite 43, 44, 48, 49 jj ning EÜ artikli 87 tõlgendamist.

2 Nimetatud taotlus esitati Enirisorse SpA (edaspidi „Enirisorse") ja Sotacarbo SpA (edaspidi „Sotacarbo") vahelises vaidluses, mis puudutas seda, et Sotacarbo keeldus Enirisorsele aktsiate eest, mida Enirisorse omas Sotacarbos, hüvituse väljamaksmisest, kui Enirisorse lahkus Sotacarbost.

Siseriiklik õiguslik raamistik

3 Itaalia tsiviilseadustiku artikkel 2437 sätestab:

„Aktsionäridel, kes ei nõustu äriühingu eesmärgi või vormi muutmise või äriühingu asukoha välismaale viimise otsustega, on õigus lahkuda äriühingust ning saada oma aktsiate eest juhul, kui aktsiad on börsil noteeritud, väljamakse viimase kuue kuu keskmise hinna alusel või juhul, kui aktsiad börsil noteeritud ei ole, väljamakse võrdelises osas äriühingu varast viimase majandusaasta bilansi alusel.

Lahkumisavalduse peavad tähitud kirja teel esitama üldkoosolekul osalenud aktsionärid hiljemalt kolm päeva pärast üldkoosoleku lõppemist ning üldkoosolekul mitteosalenud aktsionärid hiljemalt viiteist päeva pärast otsuse kandmist ettevõtjate otsuste registrisse.

Kõik lahkumisõigust välistavad või seda piiravad tingimused on tühised."

4 27. juuni 1985. aasta seaduse nr 351 (*GURI* nr 166, 16.7.1985, lk 5019; edaspidi „seadus nr 351/1985") artikli 5 kohaselt:

„1. ENI, ENEL ja ENEA on volitatud asutama aktsiaseltsi, mille eesmärk on arendada söe kasutamisel uuenduslikke ning kõrgetasemelisi tehnoloogiaid (rikastamine, põletustehnika, vedeldamine, gaasistamine, söekeemia jne) järgmiste tegevuste kaudu:

a) 9. märtsi 1985. aasta seaduse nr 110 artikli 1 punkti m alusel Sardiinias uurimiskeskuse asutamine;

b) seadeldiste, mis võimaldavad söe kasutamisel tehnoloogilisi uuendusi, kavandamine ja välja ehitamine;

c) tööstuslike seadeldiste väljaehitamine, et kasutada sütt muul otstarbel kui põletamine.

2. Käesolevas artiklis viidatud aktsiaseltsi asutamise kulud kaetakse käesoleva seaduse artiklis 6 ette nähtud laenude arvel.

[...]

4. Käesoleva artikli esimeses lõikes viidatud üksused on volitatud nii oma vastavaid vahendeid kasutades kui ka riigi seaduste alusel neile antud vahendite kaudu tegema vajalikke investeeringuid, et rakendada söe kasutamiseks kõrgetasemeliste tehnoloogiate arenduskava tööstuslikku faasi.

[...]".

5 Seaduse nr 351/1985 artikkel 6 sätestab, et „käesoleva seaduse rakenduskulud on 80 miljardit Itaalia liiri 1985. aastaks, 90 miljardit Itaalia liiri 1986. aastaks ning 100 miljardit Itaalia liiri 1987. aastaks, mis kaetakse rahandusministeeriumi poolt 1985. aasta eelarveaastaks tehtud prognoosi peatükis 9001 kolmaastaku 1985–1987 eelarves ettenähtud eraldise vastava vähendamise teel, kasutades selleks „Sekkumine Sardiinia piirkonna kasuks mineraalenergiate valdkonnas metaniseerimise üldplaani valdkonna asemel" reservi."

6 11. mai 1999. aasta seaduse nr 140 (*GURI* nr 117, 21.5.1999, lk 4; edaspidi „seadus nr 140/1999") artikli 7 lõiked 4 ja 5 sätestavad:

„4. ENI ja ENEL on volitatud pärast veel tasumata osaluse eest tasumist lahkuma 27. juuni 1985. aasta seaduse nr 351 artikli 5 lõikes 1 viidatud aktsiaseltsist, mis on asutatud Sulcise kivisöebasseinis kaevandatud söe kasutamisel uuenduslike ning kõrgetasemeliste tehnoloogiate arendamiseks.

5. Lõikes 4 viidatud äriühing peab üheksakümne päeva jooksul alates käesoleva seaduse jõustumisest esitama oma tegevuse jätkamiseks uue tegevuskava."

7 12. detsembri 2002. aasta seaduse nr 273 (*GURI* nr°293 regulaarne lisa, 14.12.2002; edaspidi „seadus nr 273/2002") artikkel 33 sätestab:

„Selleks et tagada Sotacarbole rahalist likviidsust, mis on 11. mai 1999. aasta seaduse nr 140 artikli 7 lõikes 5 viidatud tegevuskava rakendamiseks hädavajalik, on äriühingu aktsionärid kohustatud kuuekümne päeva jooksul pärast käesoleva seaduse jõustumist tasuma osaluse eest, mille eest on veel tasumata, ning neil on õigus lahkuda äriühingust tingimusel, et nad loobuvad kõikidest õigustest äriühingu varale ning tasuvad osaluse eest, mille eest on veel tasumata. Äriühingule Sotacarbo SpA kooskõlas eespool viidatud 11. mai 1999. aasta seaduse nr 140 artikli 7 lõikega 4 juba esitatud lahkumisavaldusi võib tagasi võtta kolmekümne päeva jooksul käesoleva seaduse jõustumisest. Selle tähtaja möödumisel muutub lahkumine lõplikuks, millega aktsionär, kes ei täida eespool nimetatud tingimusi, loetakse tingimusteta nõustunuks."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

8 Seaduse nr 351/1985 artiklis 5 nimetatud äriühing asutati ärinimega Sotacarbo. Kolmeks aktsionäriks olid vastavalt avalik-õiguslikud äriühingud (Ente nazionale idrocarburi; edaspidi „ENI", ja Ente nazional per l'energia elettrica; edaspidi „ENEL") ja avalik-õiguslik asutus (Comitato nazionale per la ricerca e lo sviluppo dell'energia nucleare e delle energie alternative; edaspidi „ENEA"). Nagu nähtub nimetatud seaduse artiklist 6, rahastas Sotacarbo asutamistehingut riik.

9 ENI kandis 1987. aastal Sotacarbole üle 12 708 900 033 Itaalia liiri suuruse summa rahalise sissemaksena söe uurimiskeskuse asutamiseks Sardiinias.

10 ENI ja ENEL erastati 1992. aastal ning kujundati ümber aktsiaseltsideks. ENI, kes ei olnud enam huvitatud osalusest Sotacarbos, võõrandas nimetatud osaluse oma tütarettevõtjale Enirisorse. Viimane teostas seaduse nr 140/1999 artikli 7 lõike 4 alusel oma õigust lahkuda Sotacarbost ning tasus summa, mis oli võrdväärne võlgnevusega tema tasumata osaluse eest. Samal ajal nõudis Enirisorse Sotacarbo varast hüvitust võrdelises osas oma aktsiatega.

11 Sotacarbo ei rahuldanud nimetatud taotlust ning teavitas 12. märtsil 2001 Enirisorset, et sama aasta 12. veebruari aktsionäride erakorralisel üldkoosolekul otsustati tühistada Enirisorsele kuuluvad aktsiad, ilma et nende eest hüvitust makstaks.

12 Enirisorse esitas Tribunale di Cagliarile hagi, nõudes vaidlusaluste aktsiate väärtuse väljamaksmist. Oma hagi toetuseks leidis ta, et tema õigus lahkuda Sotacarbost tuleneb seaduse nr 140/1999 artikli 7 lõikest 4, ning et viimane on kohustatud vastavalt tsiviilseadustiku artiklile 2437 maksma temale välja kõnealuste aktsiate väärtuse.

13 Pärast Enirisorse poolt hagi esitamist vastuvõetud seaduse nr 273/2002 jõustumist, täpsemalt nimetatud seaduse artikli 33 tõttu taotles Enirisorse siseriiklikult kohtult, et viimane uuriks Euroopa Kohtult eelkõige seda, kas nimetatud seaduse artiklis 33 sätestatud meede kujutab endast riigiabi EÜ artikli 87 tähenduses.

14 Leides esiteks, et seaduse nr 273/2002 artikkel 33 võimaldab Sotacarbol saada toetust, mida tuleb hinnata riigiabi reguleerivaid EÜ asutamislepingu sätteid arvestades, ning avaldades teiseks kahtlusi nimetatud artikli kooskõla suhtes võrdse kohtlemise põhimõttega „turumajanduse" tingimustes, otsustas Tribunale di Cagliari kohtuliku arutamise peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas seaduse nr [273/2002] artiklis 33 sisalduv regulatsioon kujutab endast EÜ artiklis 87 sätestatud kokkusobimatut riigiabi äriühingule Sotacarbo SpA, mis oleks pealegi ebaseaduslik ka seetõttu, et komisjoni sellest vastavalt EÜ artikli 88 lõikele 3 ei informeeritud?

2. Kas eespool viidatud säte on vastuolus asutamisvabadust ja teenuste vaba liikumist reguleerivate EÜ artiklitega 43, 44, 48, 49 jj?"

Eelotsuse küsimuste vastuvõetavus

Euroopa Kohtule esitatud märkused

15 Esiteks väidab Sotacarbo, et arvestades Euroopa Kohtu poolt eelotsusetaotluste vastuvõetavuse suhtes määratletud tingimusi, tuleb käesolevas asjas eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused tunnistada vastuvõetamatuks. Kõigepealt ei kirjeldata eelotsusetaotluses äriühingu Sotacarbo erilist õiguslikku olemust, üldise huvi sfääri kuuluvat talle usaldatud ülesannet ega selle äriühingu suhtes kohaldatavat erikorda. Lisaks sellele ei kirjelda eelotsusetaotluse esitanud kohus piisavalt siseriiklikku õiguslikku raamistikku, milles on vastu võetud seaduse nr 273/2002

artikkel 33. Lõpuks puuduvad eelotsusetaotluses igasugused selgitused esimese küsimuse esemeks olevate lepingu artiklite ja teises küsimuses viidatud artiklite vahelise seose kohta. Peale selle ei ole teine küsimus asjakohane põhikohtuasja lahendamiseks.

16 Itaalia valitsus ning Euroopa Ühenduste Komisjon juhivad omalt poolt tähelepanu, et nii nagu tuleneb 17. juuni 1999. aasta otsusest kohtuasjas C-295/97: Piaggio (EKL 1999, lk I-3735, punktid 29–33), ei saa Euroopa Kohus otsustada võimaliku riigiabi kokkusobivuse üle ühisturuga. Euroopa Kohus saab üksnes hinnata, kas kõnealune põhikohtuasja siseriiklik säte kuulub või mitte mõiste „riigiabi" alla. Neil asjaoludel leiab Itaalia valitsus, et vastuvõetamatu on esimese eelotsuse küsimuse osa, mille eesmärk on tuvastada, kas riigiabi kujutav põhikohtuasja meede on ühisturuga kokkusobimatu. Komisjon teeb selles osas ettepaneku sõnastada nimetatud esimene küsimus ümber, et Euroopa Kohus saaks anda siseriiklikule kohtule vastuse, millest on asja lahendamisel kasu. Teise eelotsuse küsimuse osas leiavad Itaalia valitsus ning komisjon, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus ei olnud märkinud ära täpseid põhjendusi, miks ta selle küsimuse esitas.

Euroopa Kohtu vastus

17 Esmalt tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et vajadus tõlgendada ühenduse õigust, mis oleks siseriiklikule kohtule kasulik, eeldab, et siseriiklik kohus määratleks esitatud küsimusi ümbritseva faktilise ja õigusliku raamistiku või vähemalt selgitaks nende küsimuste aluseks olevaid faktilisi oletusi (vt eelkõige 21. septembri 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-115/97–C-117/97: Brentjens', EKL 1999, lk I-6025, punkt 38; 11. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-207/01: Altair Chimica, EKL 2003, lk I-8875, punkt 24, ning 9. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-72/03: Carbonati Apuani, EKL 2004, lk I-8027, punkt 10).

18 Eelotsusetaotluses sisalduv informatsioon ei pea mitte ainult võimaldama Euroopa Kohtul anda vajalikke vastuseid, vaid andma ka liikmesriikide valitsustele ja teistele huvitatud isikutele võimaluse esitada Euroopa Ühenduste Kohtu põhikirja artikli 23 alusel oma seisukohad. Kohtu pädevuses on tagada selle võimaluse olemasolu, võttes arvesse asjaolu, et mainitud sätte alusel teavitatakse huvitatud isikuid vaid eelotsusetaotlusest (vt eelkõige 30. aprilli 1998. aasta määrused liidetud kohtuasjades C-128/97 ja C-137/97: Testa ja Modesti, EKL 1998, lk I-2181, punkt 6; 11. mai 1999. aasta määrus kohtuasjas C-325/98: Anssens, EKL 1999, lk I-2969, punkt 8, ning eespool viidatud kohtuotsus Altair Chimica, punkt 25).

19 Käesolevas asjas kantakse eelotsusetaotluses lühidalt, kuid täpselt ette asjaomane siseriiklik õiguslik raamistik ning vaidluse alus ja laad. Sellest nähtub, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on piisavalt määratlenud nii faktilise kui õigusliku raamistiku, milles ta esitas oma ühenduse õiguse tõlgendamise taotluse, ning et ta on edastanud Euroopa Kohtule kogu vajaliku informatsiooni, et viimasel oleks võimalik vastata nimetatud taotlusele nii, et sellest oleks asja lahendamisel kasu.

20 Järelikult tuleb lükata tagasi Sotacarbo argument, mille kohaselt tulnuks lugeda vastuvõetamatuks eelotsusetaotlus tervikuna.

21 Lisaks tuleb eelkõige teise eelotsuse küsimuse osas märkida, et Euroopa Kohus on otsustanud, et on möödapääsmatu, et siseriiklik kohus selgitaks vähemalt mingil määral põhjusi, miks ta tugineb nendele ühenduse õigusnormidele, mille tõlgendamist ta taotleb, ning seost, mis tema hinnangul on vastavate ühenduse õigusnormide ja kohtuasjas kohaldatavate siseriiklike õigusnormide vahel (28. juuni 2000. aasta määrus kohtuasjas C-116/00: Laguillaumie, EKL 2000, lk I-4979, punkt 16, ning eespool viidatud kohtuotsus Carbonati Apuani, punkt 11).

22 Niisiis tuleb käesolevas asjas sedastada, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei esitanud mitte ühtegi selgitust, miks ta teises küsimuses esitatud ühenduse õigusnormidele viitas. Seega tuleb teine küsimus vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

23 Lõpuks tuleneb esimese eelotsuse küsimuse osas väljakujunenud kohtupraktikast, et komisjoni ainupädevusse kuulub abimeetmete või abikava ühisturuga kokkusobivuse hindamine, mis allub ühenduse kohtu kontrollile (21. novembri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-354/90: Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, EKL 1991, lk I-5505, punkt 14; 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-39/94: SFEI jt, EKL 1996, lk I-3547, punkt 42, ning eespool viidatud kohtuotsus Piaggio, punkt 31). Järelikult ei saa siseriiklik kohus taotleda Euroopa Kohtult EÜ artikli 234 tähenduses eelotsust riigiabi või abikava kokkusobivuse kohta ühisturuga (24. juuli 2003. aasta määrus kohtuasjas C-297/01: Sicilcassa jt, EKL 2003, lk I-7849, punkt 47).

24 Sellegipoolest on Euroopa Kohus korduvalt leidnud, et kuigi tal puudub õigus EÜ artikli 234 alusel algatatud menetluse raames otsustada siseriiklike õigusnormide kokkusobivuse üle ühenduse õigusega ning tõlgendada siseriiklikke õigus- ja haldusnorme, on Euroopa Kohus siiski pädev esitama eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik ühenduse õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mis võimaldavad viimasel hinnata nimetatud normide kokkusobivust tema menetluses oleva kohtuasja lahendamisel (vt eelkõige 15. detsembri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-292/92: Hünermund jt, EKL 1993, lk I-6787, punkt 8; 3. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-28/99: Verdonck jt, EKL 2001, lk I-3399, punkt 28; 12. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas C-399/98: Ordine degli Architetti jt, EKL 2001, lk I-5409, punkt 48, ning 27. novembri 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-285/99 ja C-286/99: Lombardini ja Mantovani, EKL 2001, lk I-9233, punkt 27).

25 Nendel asjaoludel tuleb sedastada, et esimene eelotsuse küsimus on vastuvõetav vaid osas, milles siseriiklik kohus küsib, kas riigiabiks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses saab lugeda põhikohtuasjas tooduga samasugust siseriiklikku meedet, mis omistab riigi kontrollitava äriühingu aktsionäridele üldnormist kõrvalekalduva õiguse lahkuda sellest äriühingust tingimusel, et loobutakse kõikidest õigustest nimetatud äriühingu varale.

Esimene küsimus

26 Esmalt tuleb märkida, et ka ümbersõnastatud küsimus puudutab vaid EÜ artikli 87 lõike 1 tõlgendamist. Seega tuleb uurida, kas selle sätte kohaldamiseks vajalikud tingimused on täidetud.

27 Esiteks tuleb kontrollida, kas Sotacarbo kujutab endast ettevõtjat nimetatud sätte tähenduses.

28 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt hõlmab mõiste „ettevõtja" konkurentsiõiguse valdkonnas mis tahes majandustegevusega tegelevat üksust, sõltumata tema õiguslikust vormist ja rahastamisviisist (vt eelkõige 23. aprilli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-41/90: Höfner ja Elser, EKL 1991, lk I-1979, punkt 21; 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-67/96: Albany, EKL 1999, lk I-5751, punkt 77; 12. septembri 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-180/98–C-184/98: Pavlov jt, EKL 2000, lk I-6451, punkt 74, ning 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-222/04: Cassa di Risparmio di Firenze jt, EKL 2006, lk I-289, punkt 107).

29 Majandustegevus on igasugune tegevus, mis seisneb kaupade või teenuste pakkumises teatud turul (16. juuni 1987. aasta otsus kohtuasjas 118/85: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 1987, lk 2599, punkt 7; 18. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas C-35/96: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 1998, lk I-3851, punkt 36; eespool viidatud kohtuotsus Pavlov jt, punkt 75, ning eespool viidatud kohtuotsus Cassa di Risparmio di Firenze jt, punkt 108).

30 Kuigi selles osas lõpliku hinnangu andmine jääb siseriikliku kohtu pädevusse, tuleb käesolevas asjas sedastada, et Euroopa Kohtu valduses olevas toimikus olevatest mitmesugustest tõenditest nähtub, et Sotacarbo tegevusel on majanduslik iseloom.

31 Tõepoolest, nagu seda märgib kohtujurist oma ettepaneku punktis 25, on Sotacarbo eelkõige kohustatud arendama söe kasutamisel uusi tehnoloogiaid ning osutama haldusasutustele, avalik-õiguslikele asutustele ja nimetatud tehnoloogiate arendamisest huvitatud äriühingutele erialaseid tugiteenuseid. Seega tegeleb ta täpselt sellega, mida kujutab endast tavaliselt ettevõtja majandustegevus. Lisaks sellele ei ole vaidlustatud asjaolu, et Sotacarbo eesmärk on tulu saamine.

32 Vastupidi Itaalia valitsuse väidetule ei lükka seda arvamust ümber asjaolu, et Sotacarbo asutasid avalik-õiguslikud äriühingud ning rahastamine toimus Itaalia riigilt saadud vahenditest, et viia läbi teatavat uurimistegevust.

33 Esiteks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et rahastamise viis ei ole asjakohane, et määratleda, kas üksus tegeleb majandustegevusega (vt käesolev kohtuotsus, punkt 28).

34 Teiseks on Euroopa Kohus juba otsustanud, et kui sellele üksusele on omistatud teatavad üldistes huvides olevad ülesanded, ei saa see olla takistuseks kõnealuse tegevuse käsitlemisel majandustegevusena (vt selle kohta 25. oktoobri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-475/99: Ambulanz Glöckner, EKL 2001, lk I-8089, punkt 21).

35 Vastupidi Sotacarbo väidetule ei ole seega siin määravaks asjaolu, et Sotacarbo asutati eesmärgiga viia läbi teatavat uurimistegevust.

36 Neil asjaoludel ei saa niisiis välistada, et Sotacarbo tegeles majandustegevusega, ning järelikult tuleb ta lugeda ettevõtjaks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

37 Teiseks tuleb uurida nimetatud sättes viidatud riigiabi mõiste erinevaid koostisosasid.

38 Euroopa Kohus on tegelikult korduvalt leidnud, et abiks saab lugeda mingit meedet vaid siis, kui kõik EÜ artikli 87 lõikes 1 esitatud tingimused on täidetud (vt 21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas C-142/87: Belgia *vs.* komisjon, niinimetatud Tubemeuse kohtuotsus, EKL 1990, lk I-959, punkt 25; 14. septembri 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-278/92–C-280/92: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 1994, lk I-4103, punkt 20; 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-4397, punkt 68, ja 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, EKL 2003, lk I-7747, punkt 74).

39 Seega peab esiteks olema tegemist riigi sekkumise või vähemalt riiklike ressurssidega. Teiseks peab see sekkumine kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust. Kolmandaks peab see andma selle õigustatud isikutele soodustusi. Neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi (vt eespool viidatud kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, punkt 75, ning 3. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-172/03: Heiser, EKL 2005, lk I-1627, punkt 27).

40 Võttes arvesse, et poolte märkused pidasid peamiselt silmas kolmandat tingimust, tuleb käesolevas asjas uurida kõigepealt seda tingimust.

41 Kuigi põhikohtuasja hageja väidab, et seaduse nr 273/2002 artikkel 33 kujutab endast Sotacarbo jaoks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses soodustust, leiab viimane komisjoni kinnitusel, et see ei ole nii.

42 Tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb, et abi mõiste hõlmab mitte ainult positiivseid toetusi, vaid samuti erinevates vormides sekkumisi, mis kergendavad ettevõtte eelarvet tavaliselt koormavaid kohustusi, ning mis on seeläbi, ilma et need oleksid toetused selle sõna kitsamas tähenduses, samasuguse iseloomu ja mõjuga (vt eelkõige 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-143/99: Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, EKL 2001, lk I-8365, punkt 38, ja eespool viidatud kohtuotsus Heiser, punkt 36).

43 Käesolevas asjas tuleb sedastada, et nii nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 32, ei saa teineteisest eraldi käsitleda seadusi nr 140/1999 ning 273/2002, mis kujutavad endast erisätteid aktsiaseltsi aktsionäride lahkumisõigust reguleeriva üldsätte, nimelt tsiviilseadustiku artikli 2437 suhtes. Tegelikult omistab viimati nimetatud säte lahkumisõiguse üksnes aktsionäridele, kes ei nõustu äriühingu eesmärgi või vormi muutmise või äriühingu asukoha välismaale viimise otsustega.

44 Kuna seadus nr 140/1999 sätestab Sotacarbo aktsionäride jaoks erandliku lahkumisõiguse, mille abil on võimalik vabaneda aktsiatest, mille eest on veel tasumata, kusjuures see õigus puudunuks neil siis, kui kõnealust seadust ei oleks vastu võetud, siis ei olnud põhikohtuasjas täidetud tsiviilseadustiku artikli 2437 kohaldamise tingimused.

45 Peale selle välistab seaduse nr 273/2002 artikkel 33 aktsionäridele väljamakse tegemise vaid juhul, kui viimased kasutavad seda üldisest korrast erinevat õigust.

46 Seega ei saa kõnealust õigust pidada Sotacarbo jaoks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses soodustuseks.

47 Nagu märgib õigesti ka komisjon, ei anna kõnealused põhikohtuasja siseriiklikud sätted soodustusi aktsionäridele, kellel on võimalik erandlikult lahkuda Sotacarbost neile kuuluvate aktsiate eest väljamakset saamata, ega ka äriühingule, kelle aktsionäridel on õigus, kuid mitte kohustus lahkuda äriühingust ka siis, kui selleks üldsättega ette nähtud tingimused ei ole täidetud.

48 Eeltoodust tuleneb, et seadus nr 273/2002 püüab vältida, et Sotacarbo eelarvet koormatakse kohustusega, mida tavalises olukorras ei oleks tekkinud. Järelikult piirdub nimetatud seadus raamistiku loomisega erandlikule lahkumisõigusele, mis on omistatud seaduse nr 140/1999 alusel kõnealuse äriühingu aktsionäridele, kavatsemata vähendada kohustust, mida kõnealune äriühing ise oleks tavaliselt pidanud kandma.

49 Selles osas tuleb lisada, et kui seaduse nr 273/2002 artikkel 33 oleks välistanud väljamakse õiguse ka lahkumise puhul, mis toimunuks tsiviilseadustiku artiklis 2437 sätestatud tingimustel, oleks kõnealune säte kujutanud endast soodustust EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Euroopa Kohtule esitatud toimikust ei nähtu sellise olukorra olemasolu.

50 Võttes arvesse, et EÜ artikli 87 lõikes 1 viidatud tingimused on kumuleeruvad (vt käesolev kohtuotsus, punkt 38), puudub vajadus uurida, kas käesolevas asjas on täidetud ülejäänud riigiabi mõiste koostisosadeks olevad tingimused.

51 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et riigiabiks EÜ artikli 87 tähenduses ei saa lugeda põhikohtuasjas tooduga samasuguseid siseriiklikke sätteid, mis omistavad riigi kontrollitava äriühingu aktsionäridele üldnormist kõrvalekalduva õiguse lahkuda sellest äriühingust tingimusel, et loobutakse kõikidest õigustest nimetatud äriühingu varale.

Kohtukulud

52 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, siis otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Riigiabiks EÜ artikli 87 tähenduses ei saa lugeda põhikohtuasjas tooduga samasuguseid siseriiklikke sätteid, mis omistavad riigi kontrollitava äriühingu aktsionäridele üldnormist kõrvalekalduva õiguse lahkuda sellest äriühingust tingimusel, et loobutakse kõikidest õigustest nimetatud äriühingu varale.

Allkirjad